

EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNTA

Helsingissä

13 päivänä helmikuuta 1986

Lausunto n:o 1

Talousvaliokunnalle

Talousvaliokunta on kirjeellään 19 päivästä syyskuuta 1985 pyytänyt pankkivaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 88/1985 vp. kulutusluottoja koskevasi lainsäädännöksi.

Asian johdosta valiokunnassa ovat olleet asian tuntijoina kuultavina lainsäädäntöjohtaja Leif Sevon ja lainsäädäntöneuvos Kaarina Buure-Hägg-lund oikeusministeriöstä, vs. johtokunnan jäsen Markku Puntila Suomen Pankista, ylijohtaja Jussi Linnamo ja osastopäällikkö Seppo Kiviniemi pankkitarkastusvirastosta, kuluttaja-asiamies Gerhard af Schultén, varapuheenjohtaja Sirkka-Liisa Anttila kuluttajaneuvostosta, toimitusjohtaja Kalevi Kauniskangas Pankkien neuvottelukunnasta, markkinointioikeudellinen asiamies Virpi Tiili Keskuskauppakamarista, lakimies Kai Heinonen ja sihteeri Ritva Yliluoma Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistyksestä sekä toimitusjohtaja Seppo Jyrkämä Luottokunnasta.

Pankkivaliokunta on käsitellyt asiaa lähinnä omaan toimialaansa kuuluvilta osin.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että kuluttajansuojalakiin uudeksi 7 luvuksi lisättäisiin kulutusluottojen markkinointia, kulutusluottosuhdetta, määräystenantovaltuuksia sekä valvontaa ja seuraamuksia koskevat säännökset. Lailla on tarkoitus luoda yhtenäinen säännöstö kaikkia sellaisia kuluttajille kulutushyödykkeen hankkimiseksi myönnettäviä luottoja varten, joissa kauppa tai palvelussopimus ja myönnettävä luotto ovat kiinteässä yhteydessä toisiinsa. Luvun säännöksiä sovellettaisiin vain osittain sellaiseen kulutusluottoon, joka on maksettava enintään kahden kuukauden kuluessa myydyin tavarain luovuttamisesta tai palveluksen suorittamisesta.

Kulutusluottojen markkinointisäännösten mukaan kulutusluoton myöntämistä ei saisi käyttää pääasiallisena markkinointikeinona markkinoitaessa kulutushyödykkeitä. Kerta- ja tililuottoa markkinoitaessa olisi ilmoitettava todellinen vuosikorko, joka käsittää kaikki luottokustannukset vuosikoroksi muutettuna. Asetuksella voitaisiin

säätää, että todellinen vuosikorko on ilmoitettava vain, jos se voi nousta asetuksessa määrättyä prosenttia korkeammaksi.

Kerta- ja tililuotosta olisi tehtävä kirjallinen sopimus, jossa olisi mainittava kaikki sopimus ehdot. Kuluttajalta ei saisi periä maksua, korkoa, hyvitystä tai korvausta, jos siitä ei ole otettu ehtoa sopimukseen.

Jos kuluttajalla olisi myyjän sopimusrikkomuksen vuoksi oikeus pidätyä maksusta, saada hinnanpalautusta, vahingonkorvausta tai muu rahasuoritus, hänellä olisi sama oikeus myös kaupan tai palveluksen rahoittanutta luotonantajaa vastaan.

Kulutusluottoon perustuvasta saatavasta ei saisi ottaa kuluttajan tai hänen kanssaan yhteisessä taloudessa elävän vekselisitoumusta tai muuta juoksevaa sitoumusta. Kulutusluoton perimiseksi ei myöskään saisi käyttää trattaa.

Kuluttajalla olisi oikeus maksaa kulutusluotto ennen sen eräntymistä. Hänellä olisi myös oikeus määrätä, mitä useammista saman luotonantajan saatavista hänen suorituksellaan lyhennetään.

Luvun säännösten noudattamista valvoisivat kuluttaja-asiamies sekä elinkeinohallitus ja sen alaiset lääninhallitusten hintatarkastajat. Säännösten rikkomisesta voisi seurata eräiden siviilioikeudellisten seuraamusten lisäksi kieltotuomio tai rangaistus.

Ehdotetut 7 luvun säännökset koskevat tapauksia, joissa luotonantajana on myyjä itse tai luoton antaa muu elinkeinonharjoittaja myyjän kanssa tekemänsä sopimuksen tai muun järjestyksen perusteella myyjän asiakkaiden luottottamisesta. Tällaista toimintaa on esimerkiksi luottokorttiluoton myöntäminen myyjän asiakkaille. Sen sijaan tavallinen pankkilaina, jonka käyttö ei ole sidottu määrättyyn myyjään tai määrättyyn ketjuun, ei ole 7 luvussa tarkoitettu kulutusluotto silloinkaan, kun luotonsaaja on ilmoittanut käyttävänsä luottoa kulutushyödykkeen hankkimista

varten. Kun pankit eivät tällä hetkellä itse harjoita sellaista luotonantoa, joka tulisi 7 luvun säännösten alaiseksi, vaan kanavoivat tällaisen toiminnan rahoitusyhtiöidensä kautta, ehdotetut säännökset eivät koske pankkeja.

Myös ehdotuksen 25 §, joka koskee valvontaa ja velvollisuutta esittää valvontaviranomaisille valvonnan kannalta tarpeelliset asiakirjat, soveltuu vain 7 luvussa säänneltyihin kulutusluottoihin. Kun pankit eivät myönnä sellaisia luottoja, joita 7 luvussa säännellään, 25 § ei aiheuta muutosta pankkien valvonnassa.

Hallituksen esitykseen liittyvän asetusluonnoksen mukaan olisi elinkeinonharjoittaja velvollinen ilmoittamaan kuluttajansuojalain 7 luvun 6

ja 9 §:ssä tarkoitetussa markkinoinnissa todellisen vuosikoron vain, jos se elinkeinonharjoittajan tarjoamien luottoehtojen mukaan voi nousta yli 20 prosenttiin. Valiokunnan käsityksen mukaan mainittu prosenttiluku on liian suuri etenkin matalan inflaation aikana ja pitää 16 prosenttia perusteltuna. Tällöin se olisi sama kuin korkolaisessa mainittu viivästyskorko.

Edellä olevan perusteella pankkivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Knuuttila, varapuheenjohtaja Tuomaala (osittain), jäsenet Almgren, Junnila, Jyrkilä, Järvisalo-Kanerva

(osittain), Kanerva, Majjala, Norrback, Pohto, Rajantie, Skinnari ja Söderström (osittain) sekä varajäsen A-L. Jokinen.

Eriäviä mielipiteitä

I

Vaikka pankit eivät harjoitakaan lakiehdotuksen 1 §:n mukaista luotonantoa, lakiehdotuksessa on sellaisia säännöksiä, muun muassa 14, 25 ja 23 §:t, jotka saattavat tulla sovellettaviksi myös pankkitoiminnassa. Pankkitoiminnan kannalta lakiehdotuksen tulkinnanvaraiset säännökset ja osittain epäselvät perustelut ovat omiaan aiheuttamaan tulkintaerimielisyyksiä ja valvontaviranomaisten välisiä ristiriitoja. Näin ollen lain soveltamisalan selventämiseksi ja tulkintaerimielisyyk-

sien välttämiseksi lakiehdotuksen 1 §:ssä olisi selvästi mainittava, että luvun säännöksiä ei sovelleta pankkien myöntämiin luottoihin.

Edellä olevan perusteella kunnioittaen ehdotamme,

että lakiehdotuksen 1 §:ään lisättäisiin näin kuuluva uusi 2 momentti: "Tämän luvun säännöksiä ei sovelleta pankkien myöntämiin luottoihin."

Helsingissä 13 päivänä helmikuuta 1986

Tuure Junnila

Esko Almgren

Ilkka Kanerva

II

Eriävänä mielipiteenäni pankkivaliokunnalta pyydettyyn lausuntoon hallituksen esityksestä n:o 88/1985 vp. esitän seuraavaa:

Kulutusuottoja koskevassa lakiehdotuksessa on keskeisintä pankkivaliokunnan kannalta se, koskeeko laki pankkeja. Hallituksen esityksessä asiaa ei ole selkeästi sanottu. Pankkivaliokunnan enemmistö on lausunnossaan tämän maininnut, mutta ei ole halunnut, että asia mainittaisiin lain pykälässä, niinkuin pidän välttämättömänä.

Tiedossa on, että lakiehdotuksen aikaisemmissa valmisteluvaiheissa lakiluonnoksen 1 §:ssä on ollut 2 momentti, jossa on ollut kirjoitettuna säännös siitä, että kyseessä olevan luvun säännöksiä ei sovelleta pankin myöntämään luottoon. Myöhemmissä valmistelun vaiheissa tämä momentti on jostain syystä poistettu.

Kun lakiehdotuksen perustelut ja lakiteksti

ovat tässä suhteessa jossain määrin ristiriitaiset, pidän välttämättömänä, että asia mainitaan selkeästi lain pykälässä.

On selvää, että pankkitoiminnassa asiakkaan suojan täytyy olla hyvällä kannalla, jopa jossain määrin parempikin kuin eräillä muilla aloilla. Tämän tavoitteen kannalta on hyvin tärkeätä, että tätä asiaa valvoo pankkitarkastusvirasto, jolla on sitä varten riittävä asiantuntemus ja joka omassa lausunnossaan on myös ehdottanut lakiin lisättäväksi edellä mainitun määräyksen.

Edellä esitetyn perusteella ehdotan,

että kulutusluottoja koskevan lakiehdotuksen 1 §:ään sisällytetään uusi 2 momentti, joka kuuluisi seuraavasti: "Tämän luvun säännöksiä ei sovelleta pankin myöntämään luottoon."

Helsingissä 13 päivänä helmikuuta 1986

Matti Maijala

